

August Stärcke

August Stärcke (*Amsterdam, 12 augustus 1880 – †Haarlem, 16 september 1954) werkt van 1906 tot 1908 als arts in het toenmalige Zutphense Krankzinnigengesticht. Hij is wetenschappelijk zeer geïnteresseerd in de werking van de menselijke geest. Om de hersenen van zijn overleden patiënten microscopisch te kunnen onderzoeken richt hij een laboratorium in op het landgoed van een welgestelde dame, in de omgeving van Zutphen. In ruil voor haar gastvrijheid is hij privé-arts voor haar psychisch zieke zoon.

Waarschijnlijk bevalt dit de bestuurders van het gesticht niet. Stärcke verlaat Zutphen namelijk overhaast en gaat werken in de Willem Arntz Hoeve, een psychiatrische instelling in Den Dolder. Hij blijft daar tot zijn pensioen. In 1910 huwt hij met huisartsendochter Hermina Koch. Zij is een zus van de magisch-realistische schilder Pyke Koch.

Stärcke is de eerste in ons land die de aandacht vestigt op de door Sigmund Freud in Wenen ontwikkelde psychoanalyse. In 1904 neemt hij kennis van Freuds publicatie over de uitleg van dromen (*Über den Traum*) en is verbijsterd. Hier leest hij hoe sterk onbewuste drijfveren – zich onder andere uitend in dromen – het menselijk gedrag bepalen. En, hoe psychoanalyse afwijkend gedrag kan verbeteren. Volledig gegrepen door de nieuwe leer van het onbewuste correspondeert Stärcke met zijn leermeester en vertaalt een aantal van zijn publicaties in het Nederlands. Hij past psychoanalyse eerst op zichzelf toe en later ook op zijn patiënten. Onbekend is of hij daar in Zutphen al mee begint. Voor zijn enthousiast ontvangen lezing op een internationaal congres voor psychoanalytici in Den Haag wordt hij in 1921 beloond met de Freud-ring, een vingerring die Freud jaarlijks uitreikt aan zijn beste leerling.

In Den Dolder ontdekt Stärcke, in het begin van de jaren twintig, tijdens een wan-

August Stärcke, getekend door Jan Boon (Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie)

deling over het ziekenhuisterrein een mierenkolonie. Hij raakt gefascineerd door het sociale en geestelijke leven van de mier en ziet veel parallellen met de mens. Hij richt in de kelder van zijn ambtswoning een mierenlaboratorium in. Over zijn mierenonderzoek publiceert hij tientallen wetenschappelijke artikelen. Hij ontwikkelt zelfs een ‘psychoanalyse van de mier’.

Stärcke overlijdt na een langdurig ziekbed en is begraven in Zeist.

(Carol Jan Klok)

Bronnen

- Ilse N. Bulhof, *Freud in Nederland*, Baarn 1983.
- J. Spanjaard, *In memoriam August Stärcke*, www.ntvg.nl.
- RAZ, archiefnr.110 (ONG1842-1973), inv.nr. 9.
- www.antwiki.org.